

Ltn
✓ 921 ✓

unhi

1999

**ԲԱՐԻ ՆՊԱՏԱԿ
ԱՆԲԱՐԻ ՄԻՋՈՑ**

ԳՐԵՑ

Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆ

مصارف عامية - نظارت تجلیه
۱۷ ذی الحجه ۱۲۸۶ و ۲۶ ايلول ۱۳۰۰
مصارف آمریقاں مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولندهرق
نومرو ۵۷۵

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

1884

43695-4.6.

ԲԱՐԻ ՆՊԱՏԱԿ

ԱՆԲԱՐԻ ՄԻԶՈՑ

431 6/5

ԳՐԵՑ Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆ

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک رخصتیہ
۱۷ تفریجہ ۳۰۱ و ۲۶ ایلول ۳۰۰ نومرو ۵۷۵
مصارفی آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولندرق

ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆԻ ՊԵՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

1884

4384

028307-62

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ՏՐՈՒԻ՞ ԹԷ ՈՉ

Մինչ ազգին երեւելները սովոր են տալ պարահանդէս մայրաքաղաքիս մէջ ի նպաստ դպրոցաց, երկրին ուրիշ տեղերը դաժնուող համազգիք ևս օրինակ առնելով անոնցմէ կը սկըսին տակաւ ընել նոյնպէս, և այսպէս պարահանդէս տալու սովորութիւնը կ'ըլլայ ընդհանուր սովորութիւն ազգին մէջ: Ուստի հարկ կը համարինք խնամով և անաչառ առնուլ ի քննութիւն այս խնդիրը:

Հոս կանխելով կ'ըսենք սակայն թէ, որովհետեւ մեր բոլոր կենաց մէջ մտած չենք երբէք պարահանդէս, եթէ ըսած ենք սխալ բան մը մեր այս դրութեան մէջ պարահանդիսի վրայ, կը խնդրենք որ այսպիսի հանդէսներու հմուտ և փորձ անձինք ուղղեն մեր սխալը:

Երթուի մեզ թէ պարահանդիսի խնդիրն ազգային դպրոցաց շահուն հետ կապել ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ տղայոց տրուելու դառն գեղահասոններ պատել չաքարով: Եթէ պարահանդէս տալ ինքնին բարի է, ազգային դպրոցաց շահուն պատրուակաւ ծածկել զայն աւելորդ է. իսկ եթէ չէ բարի, ազգային դպրոցի անունը չկրնար պարահանդիսին բնութիւնը փոխել: Ուստի բուն խնդիրն այս է, Պարահանդէսը օգտակա՞ր են ազգին մէջ թէ ոչ:

921-60

38 922

Ըստ մեզ, վճռելով թէ պարահանգէսը
փաստակար են ազգին, յայտնած կ'ըլլանք ոչ
միայն մեր առանձին կարծիքը, այլ և զկար-
ծիս հաղարուոր համազգեաց որ ցանկացող
են ազգին ճշմարիտ օգտին:

Ի վաղուց հետէ փաստակար եղած է արեւ-
ելեան ազգաց մէջ ընդհանուր ընկալեալ սո-
վորութիւններ փոխել յանկարծ արեւմտեան
ազգերու մէջ տիրող սովորութեանց: Ի նախ-
նեաց առ մեզ հասած սովորութեան համե-
մատ ամօթ համարուած է առ մեզ կանանց
կարի իմն ընտանեբար վարուիլ արանց հետ,
և ուր որ այս սովորութիւնը յանկարծ վեր-
ցած է, փաստակար եղած է հետեւանքը: Մեր
ազգը ևս ի վաղուց կը յարգէ այս սովորու-
թիւնը, ուստի եթէ ազգին մէջ մուտ տանք
կլիմայիւ և կրթութեամբ մենէ շատ տարբեր
ազգերու սովորութեան որ մերինին հակա-
ռակ է, հարկաւ անպատեհութիւն յառաջ
կու գայ: Ազգ մը յառաջագէտ չըլլար, եթէ
անոր ի հարց և ի հաւուց մնացած սովորու-
թիւններն ի սպառ ջնջուին, և փոխանակ այնց
մուծուին անխտիր ուրիշ ազգերու որեւիցէ
նոր սովորութիւնները: Եւրոպայի մէջ քան
զայլա աւելի քաղաքակիրթ և յառաջագէտ
ազգ Անգղիացին է, բայց և այնպէս Անգղիա
զացող օտարականք կը զարմանան տեսնելով
որ շատ հին ազգային սովորութիւններ դեռ
կը տիրեն հոն: Հոն ընտանեաց և բարլամէն-
թի վերաբերեալ սովորութիւնք հարկաւոր
տարինքէ հետէ կը պահուին, և հնար չէ

փոխել զանոնք, եթէ չտեսնուի կարևոր հարկ:
Եւ այս է պատճառ որ, մինչ Գաղիոյ ազգը
յեղավորութեանց երեսէն, որ կը ծագին
ժամանակ ժամանակ, կը կրէ ոչ սակաւ փաս-
տեր, Անգղիոյ ազգը կը վայելէ կատարեալ
անդորրութիւն:

Մեր այս դիտողութենէն կը հետեի թէ,
գովելի չէ, առ ոչինչ համարելով մեր ազ-
գային սովորութիւնները և ուրիշ պարագա-
ներ, անխտիր ընդունել ուրիշ ազգաց սո-
վորութիւնները: Եթէ ուրիշ ազգաց բարի
սովորութիւններն ընդունելու համար անգամ
հարկաւոր է մեծ զգուշութիւն, այս զգու-
շութիւնը որչափ ևս աւելի հարկաւոր է այն-
պիսի սովորութիւններու համար զորս իրենք
իսկ, այն ազգերը, կ'համարին փաստակար:

Պէտք չէ ամենին կարծել թէ պարահան-
գէս տալու սովորութիւնը գովելի պատուած
է բոլոր Եւրոպացիներէ, ու համարակ: Այս
փաստակար սովորութեան առաջն առնող հա-
մար զրուած տետրակներ և յօդուածներ
կրնան լիով մեծամեծ հատորներ: Պարա-
հանգէսներու պատճառաւ գործուած ոճիքը,
կոխներ, երբեմն նաև մենամարտութիւնք
ի կրից և ի նախանձուէ, պատճառ եղած են
ոչ սակաւ դերդաստանաց կործանման և կո-
րլատեան:

Թէ ի հնումն ևս աղէկ արդիւնք յառաջ
չէին դար կաքանդէրէ, զայս քաջ գիտեն
հմուտը Աւետարանին պատմութեան, ուր
կը կարդանք թէ Յովհաննու Մկրտչի գլուխը

տրուեցաւ ի վարձ Հերովդէայի դստեր կա-
քաւելոյն :

Մենք չենք ըսեր թէ պարահանդէսներու
ազգեցում թիւնը ճիշդ այսպէս պիտի ըլլայ նաեւ
առ մեզք . դարուս քաղաքակրթութիւնը փո-
խած է շատ բաներու կերպարանքը , ուստի
և հաւանական չէ թէ կաքաւի համար այս-
պիսի անտեղութիւնք պատահին . կը կար-
ծենք սակայն թէ որեւիցէ դարու մէջ աղէկ
արդիւնք յառաջ եկած չեն և չեն կրնար գալ
կաքաւներէ : Զիարդ և իյցէ , բուն խնդիրն այս
է . Միթէ օգտակար է , ազգի մը մէջ որ
ի վաղուց հետէ օգտակար համարած չէ կա-
նանց արանց հետ անխտիր յարաբերութիւնը ,
մութանել թատրոններու մէջ արանց և կա-
նանց մինչև առաւօտ խառն կաքաւելու սո-
վորութիւնը . այս ո՛չ ապաքէն կ'ապականէ
ազգին բարքը , դուռ կը բանայ անպէտ և
աւելորդ ծախուց , և պատճառ կ'ըլլայ շա-
տերուն երկար ժամանակ անքուն քնալով
փսաս հասցունել իրենց առողջութեանը :

Թերեւս ըսեն ոմանք . «Մենք շատ անգամ
դացած ենք պարահանդէս , և ամենեկին փսաս
տեսած չենք» : Ընդունինք թէ այսպէս է ,
միայն կը հարցունենք անոնց , եթէ իրենք
փսաս տեսած չեն , կրնա՞ն ըսել թէ փսաս
տեսած չեն նաեւ երիտասարդք և օրիորդք ,
որոց առիթ կու տան պարել մինչև առաւօտ :

Ամբողջ գիշերներ պարելով անցունող ե-
րիտասարդք և օրիորդք եղա՞ծ են արդեօք
աւելի պարկեշտ , աւելի առողջ , աւելի հայ-

րենասէր , և իրենց ծնողաց աւելի օգտակար :
Կը թուի մեզ թէ պարահանդէսներու շեր-
մագոյն պաշտպանք անգամ պիտի վարանին
պատասխանել , «Այո՛» , այս հարցման :

Թերեւս ուրիշներ ըսեն . «Մեզ ի՞նչ փոյթ
է ուրիշներուն համար . մենք մինչև ցարդ-
փսաս չտեսանք , թող փսաս կրողք զգուշա-
նան» : Ասոնց կրնանք սա պատասխանը տալ
թէ , «Եթէ ձեր նպատակն ազգին օգուտ
ընել է պարահանդէսներով , չէք հասնիր այս
նպատակին , նամանաւանդ փսաս կ'ընէք ազ-
գին , վասն զի կ'ապականէք ազգին երիտա-
սարդ մասը . ով որ ազգին օգուտ ընել կ'ու-
զէ , պարտի զոհել իւր անձին շահն ազգին
շահուն . եթէ դուք օգուտ ևս տեսնէք պա-
րահանդէսներէ , ետ կենայու էք անոնցմէ
խնայելու համար ազգին երիտասարդ մասը :
Դուք կը ջանաք կարգալ գրել սորվեցունել
թուրքիոյ ասիական գաւառները բնակող Հայ
մանկուոյն . շատ դժուրի է այս ջանքը , բայց
մինչ անդին կ'աշխատէք այս բարի նպատա-
կին համար , ասդին հակառակը կ'ընէք՝ ա-
ռիթ տալով ազգին ուրիշ մանուկ մասին ա-
պականել իրենց բարքը . ո՛չ ապաքէն ցաւալի
է այս :

Հոս թերեւս հարցուի մեզ . Բայց ուստի՞
կամ ի՞նչպէս հոգանք ազգային դպրոցաց
ծախքը : Այս հարցման մեր պատասխանը սա
է թէ , դպրոցաց , ինչպէս նաեւ ուրիշ բարե-
սիրական գործոց , հարկաւոր ստակն աղդէն-
հաւաքելու համար կայ յարմարագոյն և օգ-

տակարագոյն միջոց զորմէ պիտի խօսինք համառօտիւ :

Հարկ է սակայն ծանուցանել կանխաւ թէ մեր նպատակը ոչ թէ ցուցնել է որևիցէ միջոց որով կրնայ դիւրաւ ստակ հաւաքուիլ ազգէն, այլ այնպիսի միջոց որ ըլլայ նպատաւոր ազգին ճշմարիտ պիտոյիցը, յարմար՝ ամէն աստիճանի մարդոց վիճակին, միանգամայն օգտակար՝ ստակը թէ՛ տուողին և թէ՛ առնողին : Եթէ միջոցը զոր պիտի ցուցնենք՝ ունի այս առաւելութիւնները, պարտինք, առանց վհատելու անոր դժուարութիւններէն, ընդունել և ջանալ գործադրել զայն, քանզի աշխարհիս փայ գրեթէ ամէն մեծ և օգտակար ձեռնարկութիւն կատարուած է ջանիւ և յարատուութեամբ դէմ դնելով պէսպէս դժուարութեանց :

Գալով միջոցին զոր պիտի յայտնենք և յանձնենք, կ'ըսենք թէ նոր բան չէ այս, այլ Աստուծոյ հրամայուած հին միջոց, և կը կարծենք թէ հոգևոր և բարերարական գործերու համար ստակ հաւաքել ուղղ ազգ մը չկրնար քան զայս լաւագոյնը խորհել : Աստուած պատուիրած էր իսրայելի որդւոց, Գառնանացւոց երկիրը մոտենէն ետքը՝ պաշտօն մատուցանել իրեն այնպիսի կերպով որ շատ ծախք կը պահանջէր : Իսրայելացիք պարտէին մատուցանել զոհեր և ողջակէզներ իրենց մեղացը համար, տարին երեք անգամ՝ Երուսաղէմ՝ երթալ տարեկան տօներու առնել, ամէն եօթն օր՝ օր մը, և ամէն եօթը տա-

րին տարի մը դադարել գործէ, հոգալ իսրայելի երկոտասան ցեղերէն միոյն, այն է Ղևեայ ցեղին, ապրուստը, և իրենց մէջ զբառնուած աղքատներուն օգնել : Աստուած տալով իսրայելի ազգին այսպիսի և այսչափ ծանր ծախսը կարօտ օրէնք և պաշտօն, այն ծախուց հարկաւոր ստակն հայթայթելու համար ցուցուց շատ պարզ միջոց մը, այն է տասանորդը և երախայրին զոր իւրաքանչիւր իսրայելացի պարտական էր տալ իւր եկամտէն և երկրին բերքէն : Այսպէս, այսինքն, եկամտին տասներորդէն և երախայրներէն, զոր իւրաքանչիւր դը կը բերէր տաճարը, կը հաւաքուէր հարկաւոր ստակը պահելու ազգին երկոտասաներորդ մասը, այն է Ղևտացի ցեղը, և հոգալու տաճարին պիտոյքը : Աստուած քաջալերելու համար իւր ժողովուրդն ի կատարումն իւր պարտուց, կը խոստանայ առատ վարձք այն պատուէրները կատարողներուն, և կը սպառնայ պատիժ զանցառուներուն : Մաղաքիա մարգարէին միջոցով կ'ըսէ “Բոլոր տասանորդները գանձատուել տարէք, որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ. և առով զիս փորձեցէք, թէ արդեօք ձեզի երկնից պատուհանները չէմ բանար, և ձեզի օրհնութիւն թափեմ :” Մաղ. Գ. 10 : Ուրիշ տեղ ըսուած է. “Ով որ աղքատին կ'ողորմի, փոխ կու տայ Աստուծոյ,” և դարձեալ ուրիշ տեղ՝ “Աստուած յօժարակամ տուողները կը սիրէ :”

Իսրայելացիք հնազանդելով Աստուծոյ հրա-

մանին և վստահելով անոր խոստմանցը, ոչ միայն կու տային իրենց եկամտին տասանորդը և բերոց երախայրին, այլ և իրենց այգիներուն, պարտեզներուն և արտերուն ճիւղը կը թողուն քաղել աղքատաց։ Այսպէս ամէն բարեպաշտ իսրայելացի կու տար յողութ արջ իւր եկամտին տասնորդը, ոմանք՝ մինչև տասնին երկուքը կամ երեքը։ Յորչափ իսրայելացիք պահեցին այս կանոնը, հողերը գործերու համար հարկաւոր ստակը կը հայթայթուէր դիւրաւ։ Յողութ աղգին և կրօնից այս կերպով ստակ տալ այնպէս սովորած էր իսրայելի ժողովուրդը, որ հողերը և բարեբարական գործերու համար ստակ տալէ բուրբուրէն ետ չկեցաւ այն ժամանակներն անգամ, մինչ աստուածապաշտութենէ թուլցած կամ խոտորած էր։

Հողերու տասանորդի խնդիրն յիշելով, բսել չենք ուզեր թէ հիմա Քրիստոնեայք պարտական են իրենց եկամտին ճիշդ տասանորդը տալ հողերը և բարեբարական նպատակներու համար։ Այսպէս պնդողներ կան մեր մէջ, բայց, բոտ մեր կարծեաց, իսրայելացւոց պատուիրուած տասանորդը պէտք է սորվեցունել Քրիստոնէից ոչ իբրեւ երկաթ կանոն, այլ իբրեւ խրատ կամ օրինակ։ Հին օրինաց ժամանակ Աստուած գիտնալով իսրայելացւոց տխմարութիւնը, իբրեւ աղայ կը կրթէր զանոնք՝ ամէն բանի համար չափ և կշիռ ցուցնելով։ Բայց նոր անտեսութեան տակ, որ լուսոյ և ազատութեան ժամանակ է, կը պատ-

ուիրէ իբրեւ կանոն, որ իւրաքանչիւր տայ «ինչ որ կը յաջողի» (Ս. Կոր. Ժ. 2. 2)։ Ասով բսել կ'ուզենք թէ ամէն Քրիստոնեայ, խորհելով Աստուծոյ իրեն շնորհուած հարստութիւնը և առողջութիւնը, պարտի, ամէն կիրակի օր, իւր եկամտէն մաս մը, իբրեւ շնորհակալութեան ընծայ, մատուցանել հողերը գործերու, և զայս պարտի ընել ոչ կծծութեամբ, այլ՝ առատապէս. և չմոռնալով տասանորդի համար Աստուծոյ պատուէրն առ իսրայելացիս, պարտի բսել ինք իրեն, «Եթէ իսրայելացի մը խաւարի և տգիտութեան ժամանակ պարտական էր տալ իւր եկամտին տասանորդը, միթէ քան զնա պակաս պարտիմ տալ ես լուսոյ և ազատութեան ժամանակ։ Եթէ Քրիստոս 'որ հարուստ էր' եղաւ աղքատ ինծի համար,' ո՞չ ապաքէն ես ևս պարտիմ եղբայրներուս և աղգիս համար գոնէ քիչ մը անձնուրաց ըլլալ։»

Եթէ աղգ մը կամ անհատ մը իրեն պարտք ճանչնայ այս բանը, այնուհետեւ հարկ չմնար ստակ ժողովելու համար դիմել պարահանդէսներու պէս փաստակար միջոցներու, քանզի աշխարհիս վրայ չկայ բան մը այնպէս զօրաւոր, ինչպէս պարտուց ճանաչումը։ Մարդ մը կրնայ անբասիր ընել զինք պարահանդէս չերթալով, բայց չկրնար անբասիր ընել պարտականութիւն մը կատարել զանց ընելով։ Արդէն յայտնի է թէ ամէն աղգի մէջ քանիք պարտականութեան զգացմամբ նուիրած են իրենց ինչքը, ժամանակը, իրենց կեանքն անգամ։

Թերեւս ըստի մեզ. «Առ այս համարել մեր ազգը դժուարին է: «Այո՛, կ'ընդունինք թէ դժուարին է. բայց միթէ օգտակար դործ մը կատարուած է երբեք դիւրաւ: Եթէ համարելով ստակ առնուլ ազգէն նպաստաւոր է հասարակաց շահուն, և ապօրինաւոր միջոցներով ստակ կորզել զնասակար, ողջամիտ հայրենասէրք պիտի ընտրեն դժուարին բայց օգտակարը, և մերժեն զայն որ դիւրին բայց զնասակար է: Ազգին հոգեւոր գլուխներն, հաշուելով այս միջոցին կարեւորութիւնը, ինչպէս նաև ազգին ապագան և բարոյականը, պարտին ստէպ քարոզել ազգին այս խնդրոյն վրայ և սորվեցունել բարին: Մինչ Եւրոպա և Ամերիկա այնչափ կրօնական ընկերութիւններ, իմացունելով ժողովրդեան իւր պարտքը, տարուէ տարի ութսուն կամ հարիւր հազար ոսկի կը հաւաքեն, միթէ մեր ազգը նոյն կերպով չէ՞ կարող տարին հազար ոսկի ժողիկէ դպրոցներու համար:»

Եթէ մեր ազգը ջանայ վարուիլ այն կերպով որոյ վրայ խօսեցանք ցարդ, ոչ միայն կրնայ տարին շատ աւելի քան հազար ոսկի ժողիկէ, այլ և մեծապէս օգտիլ այն կերպէն: Որովհետև ըստ մեզ մեծ կարեւորութիւն ունի այս վերջին կէտը, ասոր վրայ ևս խօսինք կարճառօտիւ:

Ըստ մեզ, կարօտելոյ օգնելու գլխաւոր նպատակն է օգնութիւնը թէ՛ տուողին և թէ՛ ընդունողին նիւթական և բարոյական օգուտը: Մարդիկ աւելի դիւրաւ կ'ըմբռնեն նիւթա-

կանք քան բարոյականը, ուստի շատ անգամ այնպէս կը վարուին որպէս թէ բոլորովին մոռցած են բարոյականը. և որովհետև բարոյականը մեծ և կարեւոր է քան նիւթականը, ամէն առթի մէջ մարդոց այս սխալումը ցուցնել անոնց պարտ և պատշաճ է: Երբ օգնութեան ընկերութենէ մը կերակուր կամ հանդերձ կը տրուի կարօտելոյ մը, յայտնի է թէ կարօտեալը կ'օգտի այս օգնութիւնէն, վասն զի կերակրով կը յաղի, և հանդերձիւ կը պատասպարուի ցուրտէն: Բայց միթէ կարօտեայն այն օգնութեամբ այս նիւթական օգուտները միայն կը ստանայ: Ոչ այսպէս: Ենթադրեալ կարօտն այն օգնութեամբ կ'ունենայ աւելի մեծ և կարեւոր օգուտ մը, բարոյական օգուտ. վասն զի խորհելով թէ իւր թշուառութեան վրայ դժալով իրեն այն դոյզն օգնութիւնն ընողներն օտար և անձանօթ մարդիկ էին, կը սկսի աւելի յարգ և պատիւ ընծայել մարդկային ազգին, սիրտը կը շարժի, կը մոռնայ իւր վիշտը, կ'ուրախանայ որ իրեն հոգ և խնամ տանողներ կան, և դու հոթեամբ շնորհակալութիւններ կը մատուցանէ Արարչին: Այսպիսի զգացմունք զորս օգնութիւն ընդունող կարօտեալը կ'ունենան իրենց սրտին մէջ՝ միթէ վաճար են քան որ և իցէ նիւթական օգուտ: Ոչ երբեք. վասն զի ինչպէս նիւթական նպաստիւք կը վերնայ թշուառաց մարմնաւոր կարօտութիւնը, նոյնպէս անոնց հոգեւոր կարօտութիւնը կը լցուի բարոյական զգացումներով որ մարդուս հա-

մար հոգևոր բարիք կը նկատուին, վասն զի այսպիսի միջոցներով աղքատք կը փոխեն գէշ զգացումները զորս կրնան բնականապէս ունենալ հարուստներուն գէմ, կը յորդորուին շնորհակալութիւն մատուցանել Աստուծոյ իւր անհուն բարութեանը համար, և կը սովորին տակաւ ըլլալ աւելի խոնարհ, աւելի համբերող և աւելի օգտակար մարդիկ:

Օգնութենէ յառաջ եկած օգուտներն այսչափ միայն չեն, վասն զի ոչ օգնութիւն ընդունողը միայն, այլ և օգնութիւն մատուցանողը կը փայելէ նիւթական և բարոյական օգուտ: Վերը յիշած էինք համառօտիւ Աստուծոյ խոստումներն անոնց որ կ'օգնեն ուրիշներուն, այնպէս որ մարդ ուրիշներուն օգնելով ոչ թէ կ'աղքատանայ, այլ Աստուծոյ օգնութեամբը կ'ըլլայ աւելի հարուստ, աւելի բարգաւաճ և աւելի երջանիկ, ինչպէս շատ փորձերով ապացուցուած է այս: Բայց ուրիշներուն օգնող մարդը քան զսոսա շատ աւելի մեծ, այն է՝ հոգևոր և բարոյական օգուտներ ևս կ'ունենայ: Մարդ ի բնէ ազահ և իւր անձնական շահը սիրող ըլլալով, իւր այս ցանկութիւններն յաղեցունելու համար ապօրինաւոր միջոցներու կը դիմէ, այսինքն ուրիշները զրկելու և յափշտակելու, և ասոնք ընելով շատ անգամ պատճառ կ'ըլլայ իւր կորստեանը: Ուստի յայտնի է թէ զմարդ այնպիսի ցանկութիւններէ ազատ պահող ամէն միջոց մեծապէս օգտակար է մարդուս: Ըստ մեզ, Աստուած կամելով աղատել զմարդ այն-

պիսի վնասակար ցանկութիւններէ, սահմանած է մասնաւոր միջոցներ, որոց մին է կարօտելոց օգնել, վասն զի մարդ իրեն սովորութիւն ընելով կարօտելոց օգնել, կը սկսի առ սակաւ սակաւ յաղթել անյագ կրից ազահութեան որուն գերի եղած է: Որչափ աւելի կը ջանայ սփոփել կարօտելոց թշուառութիւնը, իւր շահը միայն վնասուելու փափաքն այնչափ աւելի կը նուազի: Այսպիսին կը սկսի ըլլալ տակաւ աւելի արդար, աւելի համեստ, աւելի զթած և ողորմած: Զմարդ այսպիսի առաքինութեան յորդորող որեւիցէ միջոց, ինչպէս կը կարծենք, արժանի է ընդունուելու իբրեւ մասնաւոր շնորհք Աստուծոյ:

Եթէ ուղիղ է մեր այս գաղափարն օգնութիւն ընելու և ընդունելու վրայ, օգնութեան կամ նպաստի ընկերութիւնք, երբ նիւթական օգուտի համար կը ջանան ստակ ժողովել, պարտին չմոռնալ նաև բարոյական օգուտը որ յառաջ կու գայ այն գործէն, վասն զի բարոյական օգուտը քան զնիւթականն աւելի կարևոր է:

Ահա այս է մին դիտաւոր պատճառներէն որ կը ստիպեն զմեզ գրել պարահանդէսներու միջոցաւ ստակ ժողովելու գէմ: Թէպէտ կարօտելոց օգնելու համար այս կերպով ստակ հաւաքելէն նիւթական օգուտ յառաջ կու գայ, բայց որովհետև բարոյական օգուտ յառաջ չգար, նա մանաւանդ կը խափանուի, վասն որոյ օգնութիւն հաւաքելու այն կերպին բարձմանը ջանալ ամէն ֆրիստոնէի պարտքն

է ։ Սրդարեւ պարահանդիսի միջոցաւ նպաստ
հայթայթել չկրնար հոգեւոր օգուտ յառաջ
բերել, այսինքն օգնութիւնը ոչ ընողք և ոչ
ընդունողք այն միջոցով կ'ըլլան աւելի բա-
րեպաշտ և աւելի արդար մարդիկ ։ Սխալ չը
հասկցուի մեր խօսքը ։ մենք ըսել չենք ու-
զեր թէ պարահանդիսի միջոցաւ ստակ տուող-
ներուն մէջ չկան բարի մարդիկ, այլ կ'ըսենք
թէ բոլոր գիշերը տիկնաց և օրիորդաց հետ
պարելու և կաքաւելու սովորութիւնը ոչ միայն
չըներ զմարդ աւելի բարի, աւելի առաքինի
և աւելի հոգեւոր, այլ մանաւանդ պատճառ
կ'ըլլայ որ առաքինութիւնը զորս ունի մարդ-
տակաւ կը պակսին ։ Սրդ մարդուս հոգեւոր
օգտին վնասակար բաներ, որչափ և գովելի
և ընդունելի համարուին աշխարհասէր մար-
դոց առջև, ինքնին խորշելի և մերժելի են,
«Քանզի ինչ օգուտ է մարդոյ շահել բոլոր աշ-
խարհ և կորուսանել իւր անձը, կամ ի՞նչ
փրկանք կրնայ տալ մարդ իւր անձին համար ։»

2830 4-62

483M1

N. 1

Spec 24

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0108552

